

Mitä innovointi tarkoittaa naisyrittäjille?

21.11.2023

Seinäjoen ammattikorkeakoulun naisyrittäjiä koskevassa tutkimuksessa nousi esiin kolme erilaista tapaa, jolla naisyrittäjät puhuvat innovaatioista. Yksi tapa, joka korostui naisyrittäjien puheessa, on kuvailla innovaatiota epämääräisenä ja vaikeasti hahmotettavana käsitteenä, joka ei heijasta heidän omaa toimintaansa. Toisessa tunnistetussa tavassa puhua innovaatiosta korostuu ajatus innovoinnista taitona yhdistää eri elementtejä luodakseen jotain uutta, kuten ideoita, palveluita tai tuotteita. Tässä puheessa innovointi nähdään kykynä hyödyntää omaa osaamista uusien ideoiden synnyttämisessä. Kolmas naisyrittäjien puheesta tunnistettu tapa puhua innovaatiosta on tapa, jolla he kertovat itsestään innovatiivisina persoonina. He näkevät innovoinnin jatkuvana prosessina ja kuvastavat itseään visionääreinä, jotka tunnistavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia jatkuvasti ympäriltään.

SeAMKin tutkimushanke kartoittaa naisomisteisten yritysten innovaatiotoimintaa

Töysän Säästöpankkisäätiön rahoittamassa tutkimushankkeessa selvitetään maaseutualueilla toimivien naisomisteisten yritysten halukkuutta kasvuun ja innovointiin. Tämä tutkimusaihe on erityisen tärkeä, koska sukupuolen vaikutusta yritysten innovatiivisuuteen ja kasvuun ei ole vielä tutkittu riittävästi (Alsos ym., 2013; Strohmeyer ym., 2017). Tämä puute on valitettavaa, sillä se merkitsee, että tällä hetkellä on vähän tieteellistä näyttöä niin poliittisille päättäjille kuin rahoittajillekin, jotka voisivat olla kiinnostuneita tukemaan ja kannustamaan naisyrittäjien innovaatiotoimintaa. Vaikka tutkimushankkeen analysointityö on vielä kesken, ensimmäisestä osiosta, joka keskittyi erityisesti naisyrittäjyyteen ja innovatiivisuuteen, on jo saatu

ensimmäisiä tutkimustuloksia. Tämän tutkimusosion tavoitteena oli saada selville, miten naisyrittäjät ymmärtävät innovoinnin.

Tutkimusote oli laadullinen. Haastateltavaksi valittiin yhteensä 12 naisyrittäjää, huomioiden sekä yrittäjän että yrityksen ikä ja sijainti. Kaikilla haastatelluilla naisyrittäjillä oli työntekijöitä ja he olivat kasvuhakuisia. Haastattelut toteutettiin kaksivaiheisina haastatteluina siten, että kutakin naisyrittäjää haastateltiin toisen kerran noin 2–4 viikon kuluttua ensimmäisestä haastattelusta. Haastattelut toteutettiin kevään 2023 aikana. Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisesti diskurssianalyysiä hyödyntäen.

Kolme erilaista tapaa hahmottaa innovointi

Kuten edellä on esitetty, analyysin tuloksena rakentui kolme naisyrittäjien innovaatio diskurssia eli tapaa puhua innovatiivisuudesta. Diskurssit nimettiin seuraavasti: 1) epämääräinen käsite, 2) jotain uutta ja 3) innovaatio olen minä.

Epämääräinen käsite -diskurssi rakentuu naisyrittäjien puheesta, jossa he sanoittavat innovaatiota jollain tavalla epämääräisenä, vaikeana tai itselle vieraana käsitteenä. Tässä diskurssissa **innovaatio sanana rakentui toimimattomaksi** – yrittäjät eivät ajatelleet sitä omaa toimintaa tai ajattelua kuvaavana terminä.

Jotain uutta -diskurssissa innovointia kuvataan taidoksi yhdistää asioita, jotta saadaan aikaan jotain uutta – ideoita, palveluita, tuotteita tai toimintamalleja. **Innovointi näyttäytyy taitona tai tapana hyödyntää omaa osaamista** ja tietoa uuden idean synnyttämisessä.

Innovaatio olen minä -diskurssi rakentuu yrittäjien puheesta, jossa he puhuvat **itsestään innovatiivisina persoonina.** Tässä diskurssissa yrittäjät kertovat, kuinka he usein ajattelevat tulevaisuuden mahdollisuuksia – he sanovat innovointia tapahtuvan koko ajan. Tässä diskurssissa naiset rakentavat pystyvän toimijan subjektia. He kuvaavat itsensä visionääreiksi, jotka näkevät ja kartoittavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia jatkuvasti.

Innovointikeskustelu kaipaa uudenlaisia esimerkkejä

Kolme erilaista näkökulmaa innovaatioon, joita aineistosta tulkitsimme, ovat yhdenmukaisia Kahnin (2018) mallin kanssa, joka hahmottaa innovaation tuloksena, prosessina ja ajattelutapana. *Innovaatio olen minä* diskurssi korostaa, miten naisyrittäjät integroivat innovoinnin osaksi omaa identiteettiään, mikä tarkoittaa, että innovointi on heidän luontainen ajattelutapansa ja toimintatapansa. *Jotain uutta* puheessa korostuu käsitys innovaatiosta prosessina, missä naisyrittäjät yhdistävät aiempaa osaamistaan uusiin ideoihin ja malleihin synnyttäen uusia innovaatioita. *Epämääräinen käsite* diskurssi sen sijaan korostaa ajatusta innovaatiosta teknisenä tuotteena. Innovaation hahmottaminen teknisenä tuotteena tai mallina voi rajoittaa halua osallistua innovointikeskusteluun. On myös mahdollista, että *epämääräinen käsite* diskurssi juontaa juurensa yhteiskunnallisten innovaatiokeskustelujen perinteisestä maskuliinisesta painotuksesta. Aikaisemman

tutkimuksen mukaan innovaatiokeskustelussa on usein korostettu maskuliinisia piirteitä, ja jos innovaatio itsessään nähdään maskuliinisena, se voi johtaa siihen, että naisyrittäjät eivät yhdistä innovointia käsitteenä omaan toimintaansa, vaikka toiminta voisi ulkopuolisen silmissä olla hyvinkin innovatiivista. Kun taas *innovaatio olen minä* -diskurssi haastaa stereotyyppisiä ajatuksia innovaatiosta ja innovoinnista, tässä diskurssissa naisyrittäjät kuvailevat miten he etsivät ja kehittävät jatkuvasti uusia liiketoimintamalleja sekä haastavat itseään kehittämään uutta. Itsensä haastaminen ja rohkeat kokeilut on perinteisesti nähty kuuluvan maskuliinisuuteen ja sitä kautta miehille ominaisemmiksi piirteiksi. Näin ollen tämä diskurssi haastaa koko maskuliinista innovaatiodiskurssia. Tämän tutkimusosion tulokset nostavat esiin, etteivät naisyrittäjät hahmota innovaatioita tai innovointia vain yhdellä tavalla, toisille innovointi on hyvin keskeisessä osassa omaa identiteettiä, kun taas osalle käsite on epämääräinen ja vieras. Jos haluamme edistää erityisesti naisomisteisten yritysten innovaatiotoimintaa olisi hyvä pysähtyä miettimään kuinka puhumme innovoinnista ja millaisia esimerkkejä nostamme esiin.

”Naiset esiin ja eteenpäin: Naisyrittäjyyden kasvutekijät maaseudulla” -tutkimushankkeen tuloksia valottavassa sarjassa on aiemmin ilmestynyt:

https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/yrittajyys-ja-kasvu/loytoretkella-yrittajyyden-ytimeen/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/yrittajyys-ja-kasvu/naisyrittajien-innovointi-vaatii-tarkempaa-tutkimusta/

Tutkimuksen rahoittaa Töysän Säästöpankkisäätiö.

Emilia Kangas
KTT, yliopettaja
SeAMK

Anmari Viljamaa
KTT, tutkijayliopettaja
SeAMK

Sanna Joensuu-Salo
KTT, FT, dosentti, tutkijayliopettaja
SeAMK